[א]ומאיליהן הן באין לבד"ה (לכלי שרת) [ב]מה עבד לה רשב"ל פתר לה [1]לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו ר' [ג]חזקיה א"ר סימון שאל מעתה [א]אין מקבלין מהן לאמת המים ולחומות העיר ומגדלותיה על שם (שנאמר) [2]ולכם אין חלק וגו' (אלו חייבין בקלבון תני [ג]אלו חייבין בקלבון אחר ר"מ אומר שני קולבנות מתניתא דר"מ דאמר ר"מ אע"פ שאין שקלו תורה קלבנו תורה סבר ר"מ במי ששקלו שלם שהוא פטור מהקלבון [ג](דאמר) מתניתא דר"מ דאמר ר"מ כשם ששקלו תורה כך קלבנו תורה קסבר[ג] ר"מ בנותן שקלו שלם שהוא חייב בקלבון דאמר[ד] רבי מאיר [ה]כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו והראהו למשה ואמר לו [3]זה יתנו כזה יתנו: (א)נתן סלע ליטול שקל חייב שני קולבונות א"ר אלעזר דר"מ היא [ד](דר"מ אמר אחד שקל שהוא נותן ואחד סלע שהוא נוטל) דתניא אלו חייבין בקלבון וכו' קלבון א' ור"מ אמר ב' קולבנות [ו]ומר רב ד"ה היא דאמר רבי מאיר אחד שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל ואחד לדברי תורה [ה]על דעתיה דרב ג' קולבנות אינון אתא ר' ירמיה ר' שמואל בר רב יצחק בשם רב שלשה קולבנות אינון א' שקל שהוא ניתן ואחד שקל שהוא נוטל ואחד לדבר תורה: האחין[ז] והשותפין שחייבין בקלבון ופטורין ממעשר בהמה כשחלקו וחזרו ונשתתפו שחייבין במעשר בהמה ופטורים מן הקלבון כשלא חלקו אמר רבי[ז] לעזר והן שחלקו גדיים כנגד תיישים ותיישים כנגד גדיים אבל אם חלקו גדיים כנגד גדיים ותיישים כנגד תיישים הוא חלקו משעה הראשונה א"ר יוחנן [ב]אפילו חלקו גדיים נגד גדיים ותיישים נגד תיישים (ב)כלקוחות הן ופטורין מן המעשר כההוא דתנינן תמן הלקוח[ח] ושניתן לו במתנה פטור ממעשר בהמה. [ט]ר' חייא (ר' חזקיה) אמר רבי ירמי' בעי ולמה לית נן אמרין פעמים שהן חייבין בזה ובזה ופעמים

להו לבדק הבית לא מיקרי דבר מסוים: **מה עבד לה רשב"ל.** דערכין ומותר נסכים לדבר שאינו מסוים מיהא דמיין דקאסר רשב"ל: **לבנות בית וגו'.** דוקא אבנין הבית קפיד קרא אבל אכלי שרת וה"ה שאר צרכי הבית לא קפיד קרא: **מעתה.** דקאמרת כיון דכתיב לבנות בית אבנין הבית קפיד קרא א"כ ה"ה לצרכי ירושלם אין מקבלין מהן כדכתיב שאין להם חלק בירושלם: **מתני'.** דתנן ואלו שחייבין בקלבון משמע דאין לך מי שחייב בשקל שלא יהא חייב בקלבון אתיא כר"מ: **ה"ג דר"מ אמר כשם ששקלו תורה כך קלבנו תורה סבר ר"מ בנותן שקלו שלם שהוא חייב בקלבון.** וה"פ דר"מ לעולם חייב בקלבון מן התורה אפי' נותן מחצית שקלו: **כזה יתנו.** שהוא נקי מכל סיג שהרי מאש היה והלכך כל השקלים צריכין קלבון שיהא הכסף הנקי שבהם מחצית השקל: **ה"ג אחד שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל.** וה"פ הגזבר צריך ליקח ממנו שני קלבונות אחד בשביל השקל שהוא מחזיר לו ואחד בשביל השקל שהוא נוטל ממנו שהיה צריך ליתן להשלחני: **דברי הכל היא.** אפילו לרבנן צריך ליתן שתי קולבונות אם נתן סלע ונטל שקל קלבון אחד מפני שלא שקל שקל האמור בתורה ואחד מהחצי שקל שמקבל מהגזבר: **ה"ג על דעתיה דרב ג' קולבונות אינון אחד שקל שהוא נותן וכו' ואחד לדבר תורה אתא ר' ירמיה וכו'.** וה"פ לרב אליבא דר"מ בנתן סלע ונטל שקל חייב ג' קולבונות אחד לשקל שהוא נותן אילו היה נוטל מהשלחני ואחד לשקל שהוא נוטל שאם מחליפו נותנין לו חצי שקל וקלבון ואחד לדבר תורה שהוא צריך להוסיף על חצי שקל של תורה. והרמב"ם החליף הגרסאות והאריך בדברים ללא צורך והגירסא שלפנינו עיקר: **והן שחלקו וכו'.** והוא דהוה השותפות שלאחר חלוקת הירושה שותפו' להיפטר ממעשר בהמה דוקא שחלקו הירושה לפי שויה ולא נקח כל אחד המחצה מן הבהמות שהיו בשעת מיתת אביהן דהשתא ליכא למימר דהוי חלקו דודאי בשעת מיתת אביהן היה מגיע לכל א' חצי הגדיים וחצי התיישים והשתא קנין הוא שקונה זה מזה והבהמות שישנן בשעת חלוקה פטורין ממעשר מטעם לקוח שהוא פטור ושעתידין לבוא פטורין משום שותפות: **היא חלקו משעה הראשונה.** ושם ירושה עליהן וכשחזרו ונשתתפו הדרא לה שם תפיסת הבית כמעיקרא והבהמות שהיו בשעת חלוקה ואין פטורין משום לקוח ושעתידין לבוא חייבין דלאו כשותפין הן: **כלקוחות הן.** דאין ברירה והוי מעיקרא לקוחות והשתא שותפין: **כהאי דתנינן תמן.** בבכורות פרק ט: **הלקוח.** או שניתן לו במתנה: **ופטורין ממעשר בהמה.** איירי כשחלקו וכו' וכדפרישית במתני': **ולמה לית אנן אומרין.** ארבעה דינים חלוקים כדבר: **בזה ובזה.**

משנת אליהו

אמרי סיפא נכרים ולפיכך מקבלין מהן תלויות ואשמות כיון שנמנין לכפרה אולי יבוא אבל הנכרים אין מקבלין מהן תלויות ואשמות לפי שאינו נדר ונדבה. ומ"ש ולפיכך מקבלין כו' כבר כתב התוי"ט דגירסתו במתני' ותלויות ואשמות ונדרים ונדבות מקבלין מהן וקאי אכותים כדמוקי לה הכא סיפא בכותים. ויעבל קרבן העדה ממה של הרמב"ם הא הנכרים אינם חייבין בקרבנות אלו. ולא דק בכוונת הרמב"ם דהא קאמר לא נתנו משמע כמו כולה מתני' [illegible]

ריבב"ן

מן הקולבון לגמרי דאפי' קולבון אחד אינו נותן. **אלא מעתה אפילו חלקו וחזרו ונשתתפו שפטורין ממעשר בהמה פטורין מן הקולבון.** פי' יפטרו מן הקולבון דהא סלע שלמה נותן ר' נא בשם ר' אבא בר הונא היא שני אחין שירשו את אביהן היא שני גיסין שירשו את חמיהן פי' הואיל וחלקו בב' בני אדם שירשו ממון[י] אדם אחר מעלמא דלא הוי תפוסת הבית חשיבא להו: **כמה הוא קולבון מעה.** ירושלמי להיכן הקולבון הולכין ר' מאיר אומר לשקלים כלומר יתערבו ר' אלעזר אומר לנדבה נדבת קין למזבח ר' שמעון שזורי אומר ריקועי זהב ליפוי לבית קודש הקדשים בן עזאי אומר שולחנין היו נוטלין אותן בשכרן וי"א להוצאת דרכים פי' לאותו שהיו מוליכין אותם מעיכן למקדש ובתוספתא אינו מביא דברי י"א כלל:

תקלין חדתין

ואינו אסור לר"י לקבל מהן אלא כשנותן להדיא לבד"ה ה"ג לרשב"ל: **הן באין לכ"ש.** ולא קאמר ר"ל דאין מקבלין אלא כשנכרי נותן מעצמו להדיא לבד"ה: **רשב"ל פתר.** כלומר הוכחתו מפשטא דקרא דקאמר לא לכם ולנו משמע דקאסר ליה שותפות כלל בין בתחלה ובין בסוף: **ר"מ אר"ם שאל.** פרישית כרים מבילתין לישנא דשאל: **מתני' ואלו חייבין בקלבון.** כי כל אדם צריך ליתן מחצית השקל והשקל הנזכר בתורה הוא שקורין במשנה סלע שהוא שני חצאי שקלים ולפי שכולם היו נותנים לשקלים החצאים נקראו שקלים וכשהיה א' צריך להחליף סלע על ב' חצאים היו נותנים מטבע קטנה ונקרא קל בין כלומר דבר קל שמוסיפין בעד החילוף: **אבל לא כהנים כו' נשים כו'.** שהם אינם חייבים בשקלים אלא אם שקלו מקבלין מידם לכן פטורים מן הקלבון: **השוקל ע"י כהן ע"י אשה כו'.** שהשוקל סלע שלם ע"י כהן ואשה דכשוקל על ידי כהן חצי שקל ליכא לפרושי דא"כ אפי' כשוקל ע"י עצמו חצי שקל נמי פטור מקלבון לת"ק כדמפרש לקמן א"נ כשוקל ע"י ועי' כהן כו' והא דלא קתני כהדיא ע"י ועי' כהן כו' משום דהוא כפלוגתא דר"מ דלר"מ חייב מ"מ בשביל עצמו כדלקמן והטעם דפטור כשוקל ע"י כהן ואשה ועבד דאינהו פטורים ממחצית השקל ומתינתם אינו אלא מדת חסידות והוי האי מחצית השקל נופיה רינוי וריוח להקדש ולכן פטורים מקלבון: [illegible]

[illegible]

מסורת הש"ס

א) מלקיה, ב) אמר ר"מ כמין וכו', ג) תוספתא פ"א, ד) במדבר רבה פי"ב, ה) פ"א ורב אמר, ו) בילה לט ב חולין כה ב, ז) בכורות נו, ח) שם נה ב, ט) בפ"י אי' כאן פיסקא האחין וכו', י) אין הלשון מכוון ואולי דחסר איזה תיבות וצ"ל שירשו מאביהן דפטורי מקולבון ה"ה אם ירשו מאדם אחר דעלמא נ"כ תפושת הבית חשיבא,

* * *

עין משפט
נר מצוה

לו א מיי' פרק ח מהלכות שקלים הלכה ח:
לו ב מיי' פרק ו מבכורות הל"י:

* * *

נוסחת הבבלי

(א) הנותן סלע ונוטל שקל:
(ב) כלקוחות הן כדתנן הלוקח כו':

* * *

הגהות הגר"א

[א] ה"ג ומאליהן הן באין לכלי שרת וכו'. ולא קאמר ר"ל דאין מקבלין אלא כשנכרי נותן מעצמו להדיא לבד"ה: [ב] מלות מה עבד לה נמחק וצ"ל רשב"ל פתר לה וכו'. וה"פ רשב"ל הוכחתו מפשטא דקרא דקאמר לא לכם ולנו משמע דקאסר ליה שותפות כלל בין בתחלה בין בסוף: [ג] מן תני אלו חייבין וכו' עד פטור מהקלבון ל"ג וה"ג מאי טעמא דר"מ סבר ר"מ השוקל שקלו שלם שהוא חייב שני קלבונות דאר"מ כשם ששקלו תורה כך קלבנו תורה דתני ר"מ כמין מטבע של אש וכו'. ועי' בפי' ק"ע: [ד] ה"ג אר"א דר"מ היא אחד שקל שהוא נותן ואח' לדברי תורה ורב אמר ד"ה היא אחד שקל שהוא נותן ואחד שקל שהוא נוטל. ול"ג ואחד לדברי תורה. ועי' בספר תקלין חדתין ותמצא פי' מרווח ע"פ הגהה"ה הנ"ל: [ה] צ"ל ע"ד דרב לר"מ וכו'. ועיין בפי' ק"ע:

* * *

ציון ירושלים

והן שחלקו גדיים כנגד תיישים. פי' ש"ס דילן בכורות נו וע"א דף כ"ה ע"ב ד"ה אתה מטים שבמקום פלוני ועי' בתוס' ר"י קדושין ו ע"ב והר"ק היטב ועי' עצמות יוסף שם:

* * *

גליון הש"ס

[א] עי' תוס' מנחות דף כט ע"א ד"ה שלשה:

* * *

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר לָהֶם זְרֻבָּבֶל וְיֵשׁוּעַ וּשְׁאָר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לֹא לָכֶם וָלָנוּ לִבְנוֹת בַּיִת לֵאלֹהֵינוּ כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה לַיי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרָס: עזרא ד ג

2. וָאָשִׁיב אוֹתָם דָּבָר וָאוֹמַר לָהֶם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם וּבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין חֵלֶק וּצְדָקָה וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלִָם: נחמיה ב כ

3. זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֹבֵר עַל הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַיי: שמות ל יג